

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет технологій і дизайну

Кафедра рисунку та проєктної графіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету технологій і дизайну

Тетяна ІВАНІЩЕНА

Підпис

29 серпня 2024

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна Рисунок

Освітньо-професійна програма Графічний дизайн

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Литвиненко Владислав Сергійович Трачук Віктор Антонович
Профайл викладача	https://rpg.khmnu.edu.ua/lytvynenko-vladyslav-sergijovych/ https://rpg.khmnu.edu.ua/trachuk-viktor-antonovych/
E-mail викладача(ів)	lytvynenkova@khmnu.edu.ua trachukvi@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	0992897302 0631472583
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=6137
Навчальний рік	2024–2025
Консультації	Очні: за необхідністю та попередньою домовленістю; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
						Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
				Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
О	Д	1	1	4	120	51	–	51	–	–	69	–	–	–	+
О	Д	1	2	4	120	54	–	54	–	–	66	–	–	–	+
О	Д	2	3	5	150	68	–	68	–	–	82	–	–	–	+
О	Д	2	4	5	150	72	–	72	–	–	78	–	–	–	+
Разом ДФН				18	540	235	–	235	–	–	295	–	–	–	4

Анотація дисципліни

Дисципліна «Рисунок» є складовою професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Графічний дизайн».

Дисципліна викладається для студентів денної форми здобуття освіти за спеціальністю 022 «Дизайн».

Пререквізити: основи композиції; **кореквізити:** проєктування; навчальна практика.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування та розвиток творчих здібностей здобувача, набуття ним умінь і практичних навичок виконання рисунків, необхідних в роботі графічного дизайнера та дизайнера-виконавця графічних робіт.

Завдання дисципліни. Виконання завдань, передбачених лабораторними роботами, дозволяє набутти умінь створювати зображення предметного середовища в перспективі та об'ємі за допомогою ліній, тону, фактури та початкові навички грамотної побудови взаємозв'язків між різними елементами рисунку, підсилення його виразності різними засобами і прийомами, а також формування навичок самостійної творчої чи дослідницької роботи.

Очікувані результати навчання

Під час вивчення дисципліни студент навчається системному підходу до аналізу поставленої проблеми, набуває навичок користування науковою літературою, можливості узагальнювати отримані результати та робити правильні висновки щодо доцільності використання тих чи інших методів побудови рисунку. За умов успішного опанування навчального матеріалу студент має володіти навичками замальовки дизай-об'єктів, фігур людей різного віку та статі в різних ракурсах, з збереженням пропорцій.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема *	Тема лабораторного заняття	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
Перший семестр					
1 – 2	Натюрморт із геометричних тіл	Лабораторна робота (далі ЛР) 1. Натюрморт з геометричних тіл прямокутної та циліндричної форми. Лінійна побудова.	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 1. Підготовка до виконання лабораторної роботи 2	8	[1, с. 10–25; 2, с. 5-47; 3, с. 12–24; 5, с. 3–5, 7]
3 – 6		ЛР 2. Складний натюрморт з геометричних тіл. Світлотіньове опрацювання.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 2 та до виконання лабораторної роботи 3.	16	[1, с. 14–34; 2, с. 15–47; 3, с. 10–24; 5, с. 8, 25–26; 9, с. 116, 143]
7 – 10	Натюрморт із предметів побуту і праці	ЛР 3. Натюрморт з предметів побуту та праці, близьких за формою до геометричних тіл. Лінійна побудова, умовна світлотінь.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 3 та до виконання лабораторної роботи 4.	16	[1, с. 35–40; 3, с. 10–26; 5, с. 9, 27–28; 9, с. 109–110, 114, 154, 159]
11 – 17		ЛР 4. Натюрморт з предметів побуту та праці в інтер'єрі.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 4 та формування портфоліо із графічних робіт.	29	[1, с. 35–40, 45; 3, с. 15–33; 5, с. 10, 27, 29–30]
Другий семестр					
1 – 4	Натюрморт з архітектурними деталями	ЛР 5. Натюрморт – гіпсова розетка з драперією. Світлотіньове опрацювання.	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 5. Підготовка до виконання лабораторної роботи 6.	12	[1, с. 45–51; 3, с. 337–378; 5, с. 11, 31–32]
5 – 10		ЛР 6. Гіпсова архітектурна деталь симетричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 6 та до виконання лабораторної роботи 7.	18	[1, с. 52–60; 3, с. 35–45, 5, с. 12, 33–36]

1	2	3	4	5	6
11 – 14	Деталі обличчя і голови та антична гіпсова голова узагальненої форми	ЛР 7. Гіпсові частини голови людини (ніс, вухо, губи, очі) в ракурсах. Світлотіньове опрацювання.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 7 та до виконання лабораторної роботи 8.	17	[2, с. 65–70; 3, с. 46–48; 5, с. 13, 37–38; 8, с. 12–15, 32; 10, с. 121–140]
15 – 18		ЛР 8. Антична голова узагальненої форми (Аполлон, Венера, Гермес, Юнона). Моделювання форми тоном.	Підготовка до захисту лабораторної роботи та формування портфоліо із графічних робіт.	19	[2, с. 61–72; 3, с. 78, 110; 4, с. 146–149; 5, с. 14, 38; 6, с. 76–100, 161, 178–180; 7, с. 7–10, 24–63, 172–185; 8, с. 14–17, 23–28; 10 с. 66–99, 110–112]
Третій семестр					
1 – 3	Антична гіпсова голова в ракурсі	ЛР 9. Рисунок античної гіпсової голови в ракурсі (Лаокоон, Сократ, Сенека). Моделювання форми тоном.	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 9. Підготовка до виконання лабораторної роботи 10.	12	[1, с. 71–76; 2, с. 95–115; 3, с. 56–60; 4, с. 146–149; 5, с. 15–17, 39–40; 8, с. 16–19, 33–36]
4 – 6		ЛР 10. Рисунок з натури голови людини з плечовим поясом.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 10 та до виконання лабораторної роботи 11.	12	[1, с. 81–86; 2, с. 99–117; 3, с. 61–65; 5, с. 20, 45; 6, с. 56–71, 8, с. 20–25, 57–61]
7 – 12	Антична гіпсова фігура	ЛР 11. Рисунок анатомічної фігури екорше в двох поворотах.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 11 та до виконання лабораторної роботи 12.	33	[1, с. 51–76; 2, с. 87–90; 4, с. 67–71; 5, с. 17–18, 41–42; 6, с. 55–74, 158–160, 162–167; 7, с. 64–127, 186–187]
13 – 17		ЛР 12. Рисунок гіпсової фігури Геракла в двох поворотах.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 12 та формування портфоліо із графічних робіт.	25	[2, с. 117–141; 3, с. 69–75; 5, с. 18, 42; 7, с. 45–69, 103–129, 160, 162–175; 10, с. 102–107]
Четвертий семестр					
1 – 4	Деталі фігури людини	ЛР 13. Рисунки кінцівок фігури людини (кисть, стопа) з гіпсових зліпків.	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 13. Підготовка до виконання лабораторної роботи 14.	16	[2, с. 166–178; 3, с. 63–68; 5, с. 19, 43–44; 6, с. 146–149; 7, с. 90–127; 10, 137–152, 201231]
5 – 7	Голова людини з плечовим поясом	ЛР 14. Рисунок з натури жіночої або чоловічої	Підготовка до захисту лабораторної роботи 14 та до		[2, с. 99–140; 3, с. 69–77;

1	2	3	4	5	6
	(жива натура)	голови з плечовим поясом.	виконання лабораторної роботи 15.	11	5, с. 15–17, 39–40; 8, с. 145–157; 10, с. 156, 189–193]
8 – 12	Фігура людини в легкому одязі (жива натура)	ЛР 15. Рисунок з натури чоловічої фігури в легкому одязі.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 15 та до виконання лабораторної роботи 16.	23	[2, с. 117–156; 3, с. 79–110; 5, с. 21, 46; 8, с. 5764; 10, с. 159, 196–203]
13 – 18		ЛР 16. Рисунок з натури жіночої фігури в легкому одязі.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 16 та формування портфоліо із графічних робіт..	32	[2, с. 141–166; 3, с. 80–115; 5, с. 22, 47; 8, с. 59, 135; 10, с. 163, 196–205]

Примітка. * Лабораторні заняття проводяться один раз на два тижні по шість годин

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лабораторні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвітати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До лабораторних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності».).

При виконанні лабораторних робіт з дисципліни студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі виявлення плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати лабораторну роботу за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом позитивно, з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою.

Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми роботи; якість графічної частини; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення; своєчасний захист лабораторної роботи. У кінці семестру студент має сформувати портфоліо із графічної частини лабораторних робіт і представити їх на перегляді.

Термін захисту лабораторної роботи вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в лабораторіях кафедри у встановлений викладачем термін з реєстрацією у відповідному журналі кафедри, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Перший семестр				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Перегляд портфоліо робіт.
1	2	3	4	1
ВК*:	0,6			0,4

Другий семестр				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Перегляд портфоліо робіт.
5	6	7	8	1
ВК*: 0,6				0,4
Третій семестр				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Перегляд портфоліо робіт.
9	10	11	12	1
ВК*: 0,6				0,4
Четвертий семестр				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Перегляд портфоліо робіт.
13	14	15	16	1
ВК*: 0,6				0,4

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьма суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Які матеріали використовуються в академічному рисунку?
2. Які види рисунку існують?
3. Який рисунок називають лінійним?
4. Який рисунок називають тональним?
5. Побудова перспективи в натюрморті.
6. Побудова куба в перспективі.
7. Побудова кулі в перспективі.
8. Побудова призми в перспективі.
9. Побудова циліндра в перспективі.
10. Особливості побудови натюрморту із побутових предметів.
11. Побудова предметів побуту.
12. Побудова складок драперії в ракурсі.
13. Побудова світлотіні на драперії.
14. Побудова падаючих тіней в рисунку.
15. Побудова власних тіней в рисунку.
16. Побудова предметів побуту.
17. Побудова в перспективі натюрморту.
18. Особливості лінійно-конструктивного рисунку.
19. Побудова натюрморту з побутових предметів.
20. Світлотіньове опрацювання інтер'єру.
21. Світлотінь в інтер'єрі.
22. Рисунок симетричної гіпсової розетки.
23. Рисунок асиметричного рельєфу.
24. Побудова складок драперії.
25. Особливості узагальнення форми рельєфу та розетки в рисунку.

26. Рисунок доричної капітелі.
27. Рисунок іонічної капітелі.
28. Побудова каннелюр на колоні.
29. Особливості узагальнення форми в рисунку архітектурної деталі.
30. Особливості виконання рисунку м'яким матеріалом.
31. Світлотінь на голові людини.
32. Конструктивні схеми побудови голови людини.
33. Побудова ока людини.
34. Побудова носа людини.
35. Побудова губ людини.
36. Побудова вуха людини.
37. Побудова античної голови в фас.
38. Побудова античної голови в профіль.
39. Побудова античної голови в анфас.
40. Побудова античної голови в 3/4.
41. Особливості узагальнення форми в рисунку гіпсової голови.
42. Світлотінь на фігурі людини.
43. Рисунок грудної клітки.
44. Рисунок верхньої кінцівки. людини
45. Рисунок плечового поясу людини.
46. Рисунок тазового поясу.
47. Світлотінь на фігурі людини.
48. Побудова кисті руки людини.
49. Техніки швидкого рисунку.
50. Особливості конструктивного рисунка фігури людини.
51. Особливості рисунку нижньої кінцівки людини.
52. Моделювання форми тоном в рисунку голови людини.
53. Передача фактури тканини на фігурі.
54. Побудова античної голови в ракурсі.
55. В чому полягає різниця пропорцій чоловічої та жіночої фігур?

Рекомендована література

Основна

1. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2016. 190 с.
2. Сухенко В. О. Академічний рисунок. Підручник. Київ : Амадей, 2016. 232 с.: 217 іл.
3. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів : Аверс, 2018. 496 с.

Додаткова

4. Литвиненко В. С., Трачук В. А. Поетапне виконання рисунку голови людини з гіпсової моделі. *Сучасні досягнення в науці та освіті і: зб. пр. XIX Міжнар. наук. конф., м. Нетанія (Ізраїль). 29 верес. – 6 жовт. 2024 р. (укр., англ.)*. Хмельницький: ХНУ, 2024. с.146–149.
5. Литвиненко В.С., Трачук В.А. Рисунок : методичні рекомендації до лабораторних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн». Хмельницький: ХНУ, 2023. 47 с.
6. Рибін С. В., Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. В двох книгах. Osteологія, артродологія. – Навчальний посібник / С.В. Рибін,– Харків, 2019. Книга 1. 192 с.
7. Рибін С. В. Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. В двох книгах. Міологія. Анатомічні пропорції. Навчальний посібник. Харків, 2019. Книга 2. 208 с.
8. Чоботов І. П. Харківська школа рисунка: монографія. Харків: ХДАДМ, София-А, 2017. 339 с.
9. Шпак, В.О. Основи живопису. Акварель. Навчальний посібник. Київ, 2015. 256 с.: іл.
10. Bammes Gottfried. Figurliches Gestalten. Berlin Volk und Wissen Volkseigener Verlag, 2019. 340 P.

12 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище. Режим доступу: Модульне середовище для навчання MOODLE. <https://msn.khmnmu.edu.ua/enrol/index.php?id=8513>.
2. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnmu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnmu.edu.ua/#>.